

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl/contact

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk
PZH-2025-875170811
DOS-2024-0005462

Uw kenmerk
2025/RR/075

Bijlagen
-

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Onderwerp

Bestuurlijk wederhoor rapport Randstedelijke Rekenkamer *Een vol stroomnet. Onderzoek naar de rol van de provincies bij het tegengaan van netcongestie.*

Geachte heer

Hartelijk dank voor het delen van de resultaten van uw onderzoek naar de rol van de provincie bij het tegengaan van netcongestie. Graag maken we gebruik van de gelegenheid om te reageren op het concept rapport.

Algemeen

Allereerst willen we u complimenteren voor het uitgebreide feitenrelaas dat uw onderzoekers hebben beschreven in de Nota van Bevindingen. Het geeft een duidelijk beeld van de inzet ten tijde van de gesprekken tussen juni - september 2024. Inmiddels heeft de provincie de inzet voor het tegengaan van netcongestie geïntensiveerd en is de reactie van de provincie op uw aanbevelingen dus in dit licht te beschouwen.

Hoofdconclusie

We omarmen de hoofdconclusie in uw rapport en waarderen dat u aangeeft dat provincie haar rol overwegend goed opgepakt heeft. U geeft in de conclusie aan dat provincie haar rol voor het ruimtelijk inpassen van netinfrastructuur pro actiever kan oppakken om vertraging te voorkomen. Deze rol zijn we reeds actiever aan het invullen en zoals aangegeven is hiervoor meer capaciteit ingezet. Het genoemde punt voor het blijven betrekken van gemeenten die niet deelnemen aan de Energieraad nemen wij mee; dit heeft ook continue onze aandacht.

Sneller bouwen

Zoals genoemd hebben provincies beperkte bevoegdheden en instrumenten om netuitbreidingen te versnellen. De conclusie gaat in op enkele onderdelen waar we als provincie een actievere rol kunnen nemen. Hieronder gaan we hierop in.

Aanbeveling 1

Neem een meer proactieve, coördinerende rol bij het voorkomen van vertraging bij netuitbreidingen.

Aansluitend bij deze aanbeveling, kunnen we aangeven reeds een proactieve rol te nemen bij het voorkomen van vertragingen en zullen we deze rol verder intensiveren. Inmiddels is een monitor opgezet voor de benodigde elektriciteitsinfrastructuur die verdergaat als de projecten in het provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK). Het omvat projecten van 50 kV en hoger vanuit de investeringsplannen van de netbeheerders, om snel te kunnen acteren bij knelpunten door beter inzicht in de samenhang en afhankelijkheden. Daarnaast zal in de ruimtelijk gebiedsprocessen de ruimtevraag voor energie meegenomen worden en zullen wij in een vroegtijdiger stadium met gemeenten en netbeheerders in gesprek gaan over de ruimtelijke inpassing van tracés en/of elektriciteitsstations die van regionaal belang zijn.

Aanbeveling 2

Maak duidelijk wanneer en hoe de provincie het bevoegd gezag kan en wil overnemen. Werk daarbij uit in omgevingsbeleid en energiebeleid wanneer er sprake is van een provinciaal belang rond netcongestie, en wat de provincie doet als dit belang niet doeltreffend door gemeenten kan worden behartigd.

Het overnemen van bevoegd gezag is normaliter niet gebruikelijk, de omgevingswet gaat uit van het principe “decentraal, tenzij”. Voor provincie geldt dat dit maatwerk is. Voor enkele uitzonderingen is het bevoegd gezag overgenomen, zoals bij het project WarmtelinQ, waarbij het project gemeentegrens overstijgend is en het tracé door meerdere gemeenten liep. Ook bij enkele projecten voor duurzame energie opwek wordt nagegaan of er provinciaal belang is om bevoegdheden over te nemen. In de aanbeveling wordt de suggestie gedaan om vooraf in het omgevingsbeleid duidelijk te maken wanneer er sprake is van provinciaal belang bij energie-infrastructuur projecten om mogelijk bevoegd gezag over te nemen. Dit zal provincie, na onderzoek naar de mogelijkheid voor het stellen van een kader, zo nodig doen.

Aanbeveling 3

Ontwerp een actief grondbeleid voor het oplossen van netcongestie en bespreek dit met PS.

Zoals in het rapport ook al wordt geconstateerd is ruimte een schaars begrip in de provincie Zuid-Holland. Daarom wordt op dit moment onderzocht in hoeverre er mogelijkheden zijn om de grondmarkt meer strategisch te benaderen. In dat kader zal bezien worden of een actief grondbeleid passend is.

Slimme oplossingen

Het spoor Slimme oplossingen is het afgelopen jaar verder geconcretiseerd zoals ook geconcludeerd wordt. In eerste instantie is gefocust op energiehub: in maart jl. is hiervoor de uitvoeringsagenda Stimuleringsprogramma Energiehub vastgesteld door ons college. Inmiddels wordt n.a.v. de vooraankondiging van netcongestie nagegaan welke verdergaande maatregelen genomen kunnen worden. Hierbij wordt ook gekeken of en hoe deze maatregelen impact hebben op het mogelijk verlichten van netcongestie. Het spoor richt zich inmiddels dan ook op “beter benutten en slimmer maken”. Een actie is om in te zetten op het nemen van netbewuste maatregelen. Echter zoals al aangegeven is inhoudelijke normering onder de omgevingswet hiervoor beperkt.

Betreffende de opmerking over dat er nog geen consensus tussen betrokken partijen is over de mate waarin energiehub bijdragen aan verkleinen van netcongestie willen we graag de volgende

opmerking plaatsen. Netcongestie ontstaat door piekvraag op bepaalde momenten, door sturing kunnen deze pieken verlaagd worden. Energiehubs zijn een manier om het elektriciteitsnet beter te benutten en elektriciteitspieken af te vlakken of te voorkomen. Deelnemers in een energiehub krijgen meer inzicht in de benutting van bestaande capaciteit en op welke momenten er nog ruimte is zonder het elektriciteitsnet te verzwaken. Als vervolgens lokaal ook de energievraag met lokale opwek en opslag wordt gebalanceerd beperkt dit de druk op het elektriciteitsnet. In het pMIEK 2.0 zijn onderzoeksresultaten gedeeld over de impact van slim sturen op vraag en aanbod op de piekvraag elektriciteit.

Aanbeveling 4

Concretiseer de aanpak van de provincie voor andere oplossingen dan energiehubs. Maak daarbij de doelen die de provincie met slimme oplossingen wil bereiken concreet. Vertaal de doelen niet alleen in kwantitatieve subdoelen, maar ook in leerdoelen en beoogde impact. En zie er bij de monitoring actief op toe wat de bijdrage van energiehubs is aan het verminderen van netcongestie.

Als provincie zullen we komende tijd bij de actualisatie van de uitvoeringsaanpak om (verdergaande) netcongestie te voorkomen, de aanpak van en inzet op andere maatregelen zo veel mogelijk concretiseren met leerdoelen en beoogde impact. Daarnaast zijn wij reeds gestart met monitoring van energiehub-initiatieven en zullen nagaan óf en hoe de bijdrage van energiehubs aan het verlichten van netcongestie te kwantificeren is.

Integraal programmeren

De provincie waardeert de conclusie dat vroeg begonnen is met integraal programmeren en daar proactief aan gewerkt wordt met energieplanologie. Een concrete actie naar aanleiding van pMIEK 1.0 is de ontwikkeling van een proces voor strategische ruimtelijke verkenningen voor elektriciteitsstations. Deze hebben inmiddels geleid tot concretisering van zoekgebieden en soms zelfs al indicaties voor locaties voor mogelijke 150KV elektriciteitsstations. Dit proces wordt als maatregel geborgd in de herziening van het Omgevingsbeleid 2025, evenals de genoemde “Energietoets”.

Er wordt opgemerkt dat PS geen directe rol hebben bij vaststellen van het pMIEK en de energievisie. Het toekomstbeeld energiesysteem 2050 (ook wel energievisie genoemd) maakt onderdeel uit van het integraal programmeren van het energiesysteem. Het toekomstbeeld geeft een cijfermatige onderbouwing voor benodigde energie vanuit de sectoren richting 2050; dit wordt in samenhang en integraal gezien, gebaseerd op het door PS vastgestelde omgevingsbeleid. Doorwerking en aanscherping worden meegenomen in de herziening Omgevingsbeleid 2025 welke door PS vastgesteld worden.

Aanbeveling 5

Maak duidelijk hoe de provincie gemeenten wil ondersteunen om de structurerende keuzes uit het Toekomstbeeld per regio uit te werken.

Zoals in de aanbeveling aangegeven is gebiedsuitwerking voor het energiesysteem een volgende stap. In het plan van aanpak voor pMIEK 3.0 wil de provincie onderzoeken hoe met een meer gebiedsgerichte aanpak gewerkt kan worden om meer inzicht te krijgen in de lokaal te maken keuzes en de consequenties voor het provinciale energiesysteem. Hiervoor zal afgestemd worden met de Regionale Energie Strategieën (RESsen, ook wel energie regio's genoemd) en Ruimtelijke Ordeningsregio's. Daarbij wordt nagegaan wat de regio's de komende tijd zelf uitwerken, hoe de

provincie daar een bijdrage aan kan leveren en wat er nog aanvullend nodig is. Ook het Plan van aanpak voor de energie opwek na 2030 (motie 1609) geeft invulling aan het gebiedsgericht uitwerken van het energiesysteem, met onder meer inzicht in de energie opwek die nodig is.

Energyboard (in Zuid-Holland Energieraad genoemd)

U concludeert dat de Energieraad zorgt voor betere afstemming tussen provincie, netbeheerders en medeoverheden. Dit kunnen wij beamen. Uiteraard zullen wij aandacht houden bij het blijven betrekken van gemeenten die niet deelnemen aan de Energieraad en zoals aangegeven zullen we doorgaan met het tijdig beschikbaar stellen van de stukken.

Aanbeveling 6

Zorg voor voldoende aandacht voor en scherpste in de belangrijkste bestuurlijke keuzes bij de agenda van de Energieraad. Zie erop toe dat waar relevant de Energieraad leidt tot concrete actiepunten voor de deelnemers.

Wij nemen deze aanbeveling graag ter harte en zullen zorgdragen om toe werken naar scherpste in keuzes en concrete actiepunten.

Aanbeveling 7

Versterk de Energieraad als platform voor het gecoördineerd leren uit de praktijk en het gesprek tussen betrokken bestuurders vanuit ruimte en energie:

- a. Neem als provincie een actieve rol in het ophalen en delen van ervaringen van gemeenten richting netbeheerders en Rijk.*
- b. Zorg dat ook het ruimtelijke domein beter vertegenwoordigd is bij de Energieraad, ook vanuit gemeenten.*
- c. Investeer verder in de samenwerking met netbeheerders. Besteed binnen de Energieraad regelmatig aandacht aan wat gelijkwaardig samenwerken voor elke deelnemer betekent en wat ieder daarin nodig heeft. Blijf aandacht vragen voor de informatievoorziening vanuit netbeheerders en neem hierin ook de behoeften van gemeenten mee.*
- d. Evalueer de samenwerking periodiek en neem hierbij ook mee hoe de betrokkenheid en vertegenwoordiging van gemeenten verloopt, wat knelpunten zijn, en waar bijsturing nodig is.*

De provincie zal zich inzetten de samenwerking periodiek te evalueren, blijft investeren in het gelijkwaardig samenwerken en het delen van ervaringen. Het versterken als platform voor gecoördineerd leren uit de praktijk ziet de provincie als belang voor de uitvoering van het pMIEK. We zullen de suggesties meenemen in de actualisatie van de uitvoeringsaanpak van het pMIEK.

Dank voor de gelegenheid te kunnen reageren op de conclusies en aanbevelingen in het rapport en we zien het definitieve rapport graag tegemoet.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA
Meer informatie www.zuid-holland.nl/contact

mr. A.W. Kolff